

ANNELİK SANATI

PEDAGOG

Adem Güneş

ANNELİK SANATI

Pedagog Adem Güneş

ANNELER NEDEN ANNELİK YAPAMAZ?

Hiçbir kadın, "Acaba ben iyi bir anne miyim?" diye şüphe duymamalıdır kendinden. Bütün anneler şefkatlidir, koruyucudur, sevgi doludur ve tereddüt etmeden çocukları için kendilerini feda edebilir çünkü. Korkak bir anne tavuk bile civcivlerinin tehlikede olduğunu hissettiğinde ölümü göze alır, yavrularına göz diken tehlikeye karşı başkaldırır adeta.

Çocuk Eğitiminde İyi Niyet ve Şefkat Yeterli mi?

Peki, anneler çocuklarına karşı bu kadar iyi niyetli ve şefkatli oldukları halde çocuk eğitimi neden çok defa hayal kırıklıklarıyla sonuçlanır? Eğitim sürecinde iyi niyet ve şefkat yeterli midir? Merhamet timsali annelerin neden acımasız çocukları olur? Acaba hata nerededir?

Ne yazık ki çocuk eğitiminde iyi niyet ve şefkat, iyi niyetli ve şefkatli çocukların yetişmesinde tek başına

yeterli değildir. Hiçbir anne, bebeklik aşamasındayken çocuğunun katil, yan kesici, terörist olarak yetişebileceğine inanmaz. Ancak günlük gazeteleri gözden geçirdiğimizde bütün katillerin, esrar satıcılarının, suçluların; bir zamanlar annelerinin sevgiyle besleyip büyüttüğü güzel yüzlü bebekler olduğunu görürüz.

Çocuk Eğitimi, Orkestra Şefliğine Benzer

Çocuk eğitimiyle meşgul bir anne, orkestra şefine benzer. Anne çocuğunun gerek ruh dünyasını gerek fiziksel gelişimini orkestra şefi hassasiyetinde takip eder ve yönlendirir. Orkestra şefinin iyi niyetli olması, o orkestranın çok güzel eserler ortaya koyması anlamına gelmediği gibi; annenin iyi niyeti de çocuğun iyi eğitilmesi için yeterli değildir.

Ancak çoğu zaman anne taşıdığı yüklerin ağırlığı altında ezilirken çocuğuyla kurması gereken sağlıklı iletişimi ve onun eğitimini gözden geçirir. Çocuk eğitiminin en önemli faktörlerinden biri, annenin kendini tanımasıdır. Kendi içine doğru derinleşemeyen bir anne, çocuğunun duygu dünyasına giremez, onunla bütünleşemez. Bu tarz annelerin çocuğu için sağlıklı bir eğitim atmosferi oluşturmasıysa hemen hemen imkânsızdır.

Annenin Taşıma Kapasitesi Ne Kadar?

Bir annenin çocuğuyla ilgili hayalleri rengârenktir. Peki, ne oluyor da çok defa bu pembe düşlerin üzerine kocaman, kara bir dev gelip oturuyor, anne ve çocuk bu ağırlığın altında çirpınıp kalıyor? Anne bu

yükü acaba nereden alır? Geçmişte yaşanmış olayların, annenin annelik yapamamasına olumlu-olumsuz ne kadar tesiri vardır? Tepesinde taklalar atan, sırtında gezinen çocuklara tebessümle bakan anne, neden bazen "çıt" sesine dahi tahammül edemeyecek kadar saldırganlaşır?

Sevgiyle dünyaya getirdiği çocuğuna karşı tahammülsüzlük gösteren annelerin çok defa bir kişinin taşıma kapasitesinin üzerinde yükü yüklendiğini gözlemliyoruz. Anne, gerek içinde yaşadığı bugünlerin yükü, gerekse geçmişte yaşadığı tatsız hatıralar nedeniyle en küçük ağırlığı dahi kaldıramaz hale gelir. Bu yüzden evin içinde çok defa "terör" havası estirir, en ufak bir gürültüye, düzensizliğe tahammül gösteremez. Aslında bu durum annenin taşıma kapasitesinin dolduğunun en açık işaretidir. İstemediği masanın üzerindeki bardağı düşüren çocuğuna süratle gelip tokat atsa da yaptığı bu kötü davranışın acısını gece yatağına uzandığında ruhunda hisseder ve pişmanlık gözyaşı döker. Ama bu ruh hali anneye bir şey kazandırmaz, ertesi gün aynı hatayı yapan çocuğuna yine benzer şekilde karşılık verir. Çünkü kadın, farkında olsun ya da olmasın, sırtında taşıdığı yüklerin altında ezilmiştir. Bundan dolayı çocuğuna hoşgörülü davranamaz.

Sırtındaki Yükle, Annenin Annelik Yapmasını Engeller

Yukarıda da belirttiğimiz gibi çocuk eğitiminin ilk aşaması, annenin içe doğru derinleşerek kendiyile tanışmasıdır. Bunu yapamayanlar, sırtına kilolarca ağırlık yüklenmiş uzun mesafe koşucusu gibidir. Ne yazık ki koşuda geride kalır ve ne yapacağını bilemezler çoğu zaman. Kendini, "Ama ben iyi niyetliyim." diye teselli etse de, "Benim çocuğum kötü olamaz." diye ikna etmeye çalışsa da gün geçtikçe annenin hayal kırıklıkları artar ve "Senin yerine taş doğursaydım." demeye başlar.

O yüzden bu bölümde, çocuk eğitimiyle meşgul bir annenin sırtındaki yükleri ve bunlardan nasıl kurtulabileceğini ona göstermekle işe başlayacağız. Böylece anne, kimi zaman eşinin kimi zaman kendinin kimi zaman da bir uzmanın yardımıyla bu yüklerden azat olduğunda kendini bir kuş kadar hafif hissedecek, çocuk eğitiminde kanat çırpıp uçmaya başlamanın sevincini yaşayacak...

Annenin Kendiyle Tanışması

Modern hayat, kadınları evlerinde yalnızlığa itiyor usulca. Anne isteyerek ya da istemeyerek çevresinden ve akrabalarından kopuyor. Böylece de annesi ve kayınvalidesi gibi deneyimli kişilerin doğal desteğinden mahrum kalıyor. Kendi kısıtlı tecrübeleri ve tahminleriyle çocuğunu yetiştirmeye çalışıyor. Yanında veya yakınında kendi annesi veya kayınvalidesi bulunan annelerse kuşak çatışmasından dolayı onlardan yeterince faydalanamıyor. Ayrı bir evde hamilelik geçiren genç

anne adayı, bebek dünyaya geldiğinde de onunla baş başa kalıyor; çocuğun fiziksel gereksinimlerini yeterince yerine getirirse de ruh ve duygu dünyasında acemilik yaşayabiliyor. Çünkü çevre desteği olmadan bir çocuğun yetiştirilmesi oldukça zordur. Ayrıca hiçbir anne, tek başına bir çocukla baş edebilecek kadar güçlü sinir sistemine sahip değildir.

Daha hamilelik döneminde hormonal yapısı altüst olan anne adayı, gereksiz zamanlarda anlamsız tepkiler vererek sinir sisteminin ne kadar yıprandığının ilk işaretlerini çevreye vermeye başlar. Kimi zaman kendinden uzaklaştığını düşündüğü eşini yeniden kazanma çabasına girer, kimi zaman da doğum esnasında yaşayacağı ölüm korkusunu yanı başında hisseder; küçücük bir bebeğin ihtiyaçlarını nasıl hissedip karşılayacağını kara kara düşünür. Tüm bunlar anneyi gereğinden fazla tedirgin eder. Bu ruh haline sahip kişilerin birtakım yanlış davranışlar içine girmesiye çok normaldir. Bebek dünyaya geldiğinde duygu dünyası karmakarışık bir annenin kucağında yeni hayatına başlar. Babanın bu dönemde annenin yanında bulunması, ona duygusal destek vermesi ve hayat arkadaşının yaptığı yanlışları olgunlukla karşılaması çok önemlidir.

Anne Kendini Nasıl Tanıyabilir?

Çocuk eğitimindeki kilit soru:

Anne kendini nasıl tanıyacak?

Herkes kendini az ya da çok tanıdığını iddia etse de bir insanın kendini tanıması kadar zor bir meslek yoktur. Özellikle çocuk eğitimiyle meşgul bir annenin, içinde

**Umudu
kalmamış,
yaşama
sevinci
olmayan bir
annenin,
çocuğunu
eğitmesi
hemen
hemen
imkânsızdır.**

bulunduğu koşturmaca ve yoğunluktan sıyrılıp kendi iç dünyasıyla yüzleşmesi oldukça zordur. Bundan dolayı; kitabımızın bundan sonraki satırlarında, bir annenin kendiyile tanışmasına yer verdik ve çocuk eğitimine doğrudan tesir eden 28 temel noktayı ele aldık.

Annenin Kendini Tanıma Rehberi

1. Annenin yaşama sevinci var mı?

Çocuk eğitiminin en önemli unsuru yaşama sevincidir. Aile içindeki sıkıntılar bazen çok artar ve çocuk eğitiminden birinci derecede sorumlu anne yaşama sevincini kaybeder. "Yarının bugünden farkı ne olacak ki?" sorusu, anneyi umutsuzluğa düşürür. Umutsuzluk, mutsuzluğu körükler. Umudu kalmamış, yaşama sevinci tükenmiş bir annenin çocuğunu eğitmesiyse hemen hemen imkânsızdır. Bu ruh halindeki biri için de çocuk sadece "yük"tür, her davranışı ise öfkelenmeyi hak ediyordur. Anne adım adım şiddet girdabına girer. Şiddet bir kere başladı mı, sonunun gelmesi çok zordur; şiddet, şiddetin mayasıdır zira. Anne, bir yandan yaşama sevincini kaybetmenin verdiği yükü taşır bir yandan da baş edemediği çocuğuna karşı uyguladığı şiddet ve sonrasındaki vicdan azabı sebebiyle yanlış üstüne yanlış yapar. Eğer bu şiddet yolculuğu durdurulamazsa, zamanla hayatın bir parçası olur. Anne vicdan azabı duymamak için bahaneler bulmaya çalışır. Kimi zaman "Hak etmese dövmem.", kimi zaman da "Ne yapayım, başka çarem mi var?" diyerek vicdanının sesini bastırmaya çalışır. Yani anne, kendi kusurlarına gözlerini kapar

Adem
Güneş

ve yaptıklarının mecburi olduğunu düşünür. Hatta yıllar geçtikçe bu teze kendi de inanır.

O halde bir annenin kendiyile yeniden tanışırken “Acaba yeterince yaşama sevincim var mı? Yarına dair umutlu muyum? Beni hayata bağlayan unsurlar nelerdir?” sorularını sorması gerekir. Eğer anne, çocuğuna sabırla davrandığında bunun karşılığını alamayacağını düşünüyor, oğlunun-kızının gelecekte harika bir insan olacağını hayalini kuramıyor, yarınlar için kendini yeterince motive edemiyorsa yaşama sevincinin önemli bölümünü kaybetmiş demektir.

Yıllar önce bir ebeyle görüşürken benimle şu anısını paylaşmıştı:

“İnsanın hayatında önemli kişiler olur ya, benim hayatımda da A.A. ve ailesi bunlardan biriydi. Bu aileyi çok kısa süre için tanıdım, ama üzerimde inanılmaz bir etki bıraktılar. Doğumunda bizzat bulunduğum anne, engelli bir çocuk dünyaya getirmişti. Çok üzüldüm. Ama anneye baktım, kucağına aldığı engelli kızına tebesüm ediyordu. Şefkat doluydu bakışları. Şaşırdım. Dışarı çıktığımda da babasına bebeğin engelli şekilde dünyaya geldiğini söyledim. O da hiç tereddüt etmeden

Tüm olumsuzluklara ve engellere rağmen hayatı tebessümle karşılayabilmek yaşamı olduğu gibi kabul etmektir.

tebessümle karşıladı bu haberi. İçeri, annenin yanına girdiğindeyse her ikisine de öyle sevecen şekilde sahip çıktı ki hayretler içinde kaldım. Öyle ki; 'İyi ki bu çocuk, bu haliyle, bu aileye geldi.' diye mutlu oldum. Birçok doğumda bulundum. Böyle durumlarda ilk duyduğum annenin feryadı, ilk gördüğüm ise çaresizlik gözyaşları olurdu."

Örnekteki bu aile, yaşama sevincini kaybetmemiş, aksine daha da heyecan duymuştu. Peki, engelli çocuk sahibi olmalarına rağmen, onlara yaşama sevincini kaybettirmeyen şey neydi? Yıllar sonra bebekleri büyüyüp sekiz dokuz yaşına geldiğinde, o aileyle engelli çocukları hakkında birkaç defa konuşma fırsatım oldu. Anne çocuğundan aldığı yaşama sevincini şöyle özetliyordu:

"Çok şanslıyım. Cennete gitme garantisine sahip bir çocuğun annesiyim. O, bir ömür boyu kötülüklerden, olumsuz duygulardan, davranış sapmalarından uzak, tertemiz yaşayacak ve özürsüz olarak cennete gidecek. Ama ben dahil, etrafımdaki hiç kimse için bu konuda garanti veremem. Ona çok özenerek bakıyorum. Bir dediğini iki etmemeye çalışıyorum. Kendimi cennetlik bir misafire hizmet ediyor gibi çok mutlu hissediyorum."

Bu anne kendine öyle bir yaşama sevinci bulmuş ki bu, hem engelli çocuğuna sahip çıkmasını hem de kendi üzerinde oluşabilecek yüklerin azalmasını sağlamıştı. Tanıdığım bir başka engelli çocuk annesiye çocuğunun yükünü kaldıramamış, onu toplumdaki uzak tutmak için bir odanın içine hapsedmişti. Üstelik çocuğunun halinden hep utanmış, kendini ve çok defa da eşini bundan sorumlu tutmuştu. Engelli çocuklarını karanlık bir odada, günlük ihtiyaçlarını karşılayarak yaşatmaya

çalışan bu aile bireyleri, vicdanlarındaki acıdan bir türlü kurtulamıyorlardı. Onca zenginliğe rağmen yüzleri bir türlü gülmüyor, sırtlarına yükledikleri yükün altında ezildikçe eziliyorlardı. Yarına ait umutları hep eksik kalıyor, yaşama sevinçleri boğazlarındaki düğümlere takılıyordu. Dünyadan bıkmış bir halleri vardı.

O halde anneler, içinde buldukları ağır şartlara bakarak rahatsızlık duymayı ve şikâyet etmeyi bırakmalıdır. Gücünün asla yetmeyeceği konularda mücadele vermek, kabullenmemek, annenin yaşama sevincini yok eder ve onu umutsuz bir bekleyişe mahkûm eder. Anne, mutsuz bir evlilik yaşasa da, engelli bir çocuk sahibi olsa da, ekonomik güçlüklerin altında ezilse de tüm bu olumsuzlukların içinden, olumlu ayrıntıları arayıp bulmak zorundadır. Kabullenmemek, yaşama sevincini köreltir sadece. Hayatı olduğu gibi kabul etmekse tam tersine yaşama sevincini artırır, insana enerji verir.

Yalnız hayatı olduğu gibi kabullenmekten kastımız, umutsuzluk, bıkkınlık ve yorgunluk değildir. Hele hele kişinin vurdumduymaz olması asla değildir. Aksine tüm olumsuzluklara ve engellere rağmen hayatı tebessümle karşılayabilmektir. Halbuki çoğu defa hayat şartları insanın karşısına hiç de öyle tebessümle karşılanacak durumlar çıkarmayabilir. Bazen bir ölüm, bazen bir kaza, bazen de bir ayrılık haberi kişinin içindeki enerjiyi bir anda yok edebilir. Örneğin bir gün önce neşe içinde gününü geçiren anne, ertesi gün aldığı bir ölüm haberiyle şaşkına dönebilir. Ölüm, kolay kabullenilecek gerçeklerden değildir. Her ne kadar tanıdıklarımızın bir sonbahar günü ağaçtan düşen yapraklar gibi tek tek eksildiğini görsük de düşen yaprakları başkasının

yaprakları zannedip kendimizi kandırmamamız gerekir. İnsanın kendini kandırması yerine hayata daha gerçekçi bakması halinde karşılaşabileceği sorunların üstesinden gelmesi de kolaylaşacaktır. Hayatın gerçeklerinden kaçmak yerine hayatın gerçeklerini unutmamak, onlarla yüzleşmek gerekir.

Ölüm, hayatın en çaresiz gerçeğidir. Ölüm bir sürpriz değildir. İnsan bu ve benzeri gerçekleri görmezden gelir, sanki daha önce hiç yaşanmamış gibi davranırsa bu hakikatlerle karşılaştığında, yaşama sevinci büyük darbe alır.

Evet: 0

Hayır: 50

2. Anneye, annelik statüsü verilmiş mi?

Bekâr bir genç kızken zamanla eş, yuva ve çocuk sahibi olan anne, sosyal konum itibarıyla farklı bir statüye adım atar. Dünkü genç kız, bugün aile içinde karar verme ve verdiği kararları başkalarına uygulatma sorumluluğu taşır. O artık bir annedir. Onun verdiği kararlar, aile fertleri arasında ciddiye alınarak kabul edilmelidir. Aile içinde hâlâ anneye "annelik" statüsü verilmemişse, onun düşünceleri basit ve anlamsız kabul ediliyorsa anneye büyük bir psikolojik baskı yapıldığı bilinmelidir. Annelik konumu hâlâ kabul edilmemiş bir kadın, çocuğuyla ilgili vereceği kararlarda tereddütler yaşayabilir. Çocuğun sorumluluğunu taşımaktan korkabilir. Halbuki bir annenin, en mutlu olduğu, zevk aldığı durumlardan biri de çocuğuna karşı kendini sorumlu hissettiği anlardır.

Cocuğunun agresif davranışlarından şikâyet eden biri, görüşme esnasında şunları anlatmıştı:

“Kayınvalidemler bana hiç güvenmedi. Çocuğuma bakabileceğimi kabul etmediler. Beni onun gözünde hep küçük düşürdüler. Her yanlışımı çocuğumun yanında yüzüme vurdular. Ne kayınvalidemler ne de kocam benim bir

anne olduğumu ve ona dair duygular taşıdığımı anlayabildi. Böylece adım adım, çocuğumun gözünde de annelik özelliğimi yitirdim. Şimdi bunun acısını ailecek çekiyoruz. Oğlum artık durdurulamaz halde, hırçınlıkları kontrol edilemiyor, sergiliyor, bütün aileye kan kusturuyor. Ben bir anne olarak görevimi zamanında yerine getirebilseydim, oğluma yeterince sevgi ve şefkat verebilseydim, sanırım çocuğum çok daha yumuşak karakterli olacaktı.”

Annenin, bu durumuna hak veriyor ve son sözlerini ben de tekrar ediyorum. Annenin, annelik statüsünü alamadığı bir evde, çocuklar daha agresif, hırçın ve daha saldırgan olma eğilimindedir. O halde annenin sırtındaki yükü artıracak bu tarz davranışlara, aile içindeki hiçbir fert asla başvurmamalıdır.

Evet: 0

Hayır: 60

Annelik
Sanatı

Anneye en büyük psikolojik baskı ona “annelik” statüsü vermemek, düşüncelerini basit ve anlamsız kabul etmektir.

3. Anne çocuğuna dilediği gibi eğitim verme özgürlüğüne sahip mi?

Birçok annenin şikâyet ettiği önemli konulardan biri de çocuklarına arzu ettikleri doğrultuda eğitim verememektir. Çocuk eğitiminde kimi zaman eşyle fikir ayrılığına düşen anne, kimi zaman da kayınvalide ve kayınpezerinin kendiyile aynı hassasiyetleri paylaşmamasından rahatsızlık duyar. Anne, arzu ettiği gibi yetiştirmeye çalıştığı çocuğunda istemediği davranışlarla karşılaşır. Bir yandan o davranışı öğreten kişiye, diğer yandan da çocuğuna öfke duyabilir.

Yakından tanıdığım bir anne, kayınvalidesiyle birlikte aynı evi paylaşıyordu. Her konuda gelinlerine destek olan kayınvalide, iş torununa gelince geliniyle ciddi çatışmalar içine giriyordu. Anne, 7 yaşındaki çocuğunun en az 10 saat uyuyabilmesi için akşam 19.00'da yatırmaya çalışırken kayınvalide, henüz babanın işten gelmediğini, çocuğun babasını görmeden yatmasının doğru olmadığını belirterek uyku saatini ileri alması konusunda geliniyle devamlı tartışıyordu. Bu arada, uyku saatinin gecikmesine sevinen ve yaramazlık yapan çocuk, annesinin sinirli bakışlarına ve sert davranışlarına maruz kalıyordu. Akşam baba beklendiği için geç yatırılan çocuk, sabah uyanmakta zorluk çektiğinde, anne intikam alır gibi hırsla hareket ediyor, çocuğunu örseleyerek kaldırıyor, “Gece yatmıyorsun, sabah da kalkamıyorsun.” diye tersliyor, akşam yaşanan diyalogların acısını çocuğundan çıkarıyordu.

Adem
Güneş

Çocuklarını yetiştirmeye çalışan bir anneye, aşırı müdahalede bulunmak, annenin annelik yapma becerisini

zedeler. Anne, çocuğunun eğitimiyle mesgulken etraftan anneyi rahatsız edecek eleştiriler yöneltilmemeli, annenin konsantrasyonu mümkün olduğunca bozulmamalıdır. Aksi takdirde anne, kendi çocuğunu istediği gibi eğitemeyen biri konumuna düşer; ki bu durum hiçbir anne için kabul edilebilir değildir.

Evet: 0

Hayır: 40

4. Anne, ilk 4 yaşına kadar kendi annesinden uzun süre ayrı kalmış mı?

Bir çocuğun güven içinde büyüyebilmesi için ilk dört yaş çok önemlidir. Çocuklar ilk dört yaşına kadar annelerinden aldıkları güven duygusuyla kendi karakterlerini geliştirirler. Çocuğun karakterinin büyük bir bölümü bu dönemde şekillenir. Eğer anne, karakterinin şekillendiği bu dönemde, kendi annesinden ayrı kalmışsa büyük bir ihtimalle güven duygusunu geliştirememiştir. İşte böyle bir anne, yeri gelir eşine güven duymakta zorluk çeker, yeri gelir çocuğunu sorgular ve ona verdiği emeklerin bir gün boşa gideceğinden şikâyetçi olabilir. Annenin üzerinde taşıdığı bütün bu güvensizliğin kendi çocukluğundan kaynaklanabileceğini gözden kaçırmamak gerekir. Annenin etrafa yansıttığı bu güvensizlik atmosferini çok defa anlayışla karşılamadıktan sonra çatışmaların da ardı arkası kesilmez. Eğer anne, kendi duygularında bu türlü bir eğilim hissediyorsa sırtında taşıdığı bu yükü indirmek için mücadele etmelidir. Kişinin kendini güvensiz hissetmesi kadar kötü bir şey düşünülemez; her

Çocuklarını yetiştirmeye çalışan bir anneye, aşırı müdahalede bulunmak, annenin annelik yapma becerisini zedeler.

Annelik
Sanatı

an bir kötülük beklentisi, insanın sinirlerini harap eder. Anne -belki de çocukluktan gelen- bu güvensizlik hissini üzerinden atarsa hayat onun için başka bir anlam kazanacak, çocuklarıyla daha candan ilgilenebilecektir.

Evet: 50

Hayır: 0

5. Anne inançlı mı?

Çocuk eğitimi, her ne kadar basit gibi görünse de işin içine girildikçe nasıl karmaşık bir yapı haline geldiğini bilenler bilir. Bugüne kadar konuştuğum hiçbir annenin, "Ben bu işi çok rahatlıkla beceriyorum." dediğini duymadım. Bütün anneler sanırım benimle aynı fikirdedir ki annelik, dünyanın en tatlı, ama en zor mesleğidir. Bu zorluk, bazen anneyi öyle çaresiz bırakır ki, üzerindeki yükü taşıyamayacağını hissedip bir kenara çekilerek hüngür hüngür ağlayabilir. İşte böyle çaresizlik anlarında annenin manevi bir sığınağı varsa psikolojik olarak biraz nefes alıp rahatlayabilir. Bir anne, "Bazen öyle bunalıyorum ki odama kapanıp ağlıyorum. Bir yandan öfkeme esir olmamalıyım ve çocuğuma karşı şiddet kullanmamalıyım diye düşünüyorum, diğer yandan çocuğumun bana karşı olan davranışlarını hazmedemiyorum. Böyle zamanlarda tek sığınağım dua. Ancak böyle rahatlayıp sakinleşebiliyorum." demişti.

Evet: 0

Hayır: 80